

Priset på klimatet

Norbottens Kuriren den 19 december 2018

Har du tänkt på hur dina resor och middagar påverkar klimatet? I så fall är du inte ensam. Många försöker ta tåget och cykeln istället för flyget och bilen för att dra sitt strå till stacken och anamma en miljömedveten livsstil. Fisk och vegetariskt ses allt oftare som klimatvänliga alternativ till kött. Enligt detta synsätt är det varje människas ansvar att ändra konsumtionsmönster så att vi kan rädda klimatet tillsammans.

Det är bra att människor tänker på klimatet och fattar medvetna konsumtionsbeslut. Men tyvärr räcker personligt ansvarstagande inte till för att lösa klimatproblemet. Alla människor påverkar klimatet, men varje människas påverkan är försvinnande liten. Gemensamma problem blir svårare att lösa ju fler som är inblandade. Det är svårt att hålla en gemensam tvättstuga städad, svårare att planera trafiken i en storstad och ännu många gånger svårare att upprätthålla ett gott klimat på vår planet.

En uppenbar nackdel med att förlita sig på det egna ansvaret är att en del människor förnekar att det alls finns ett klimatproblem, medan andra erkänner problemet utan att göra så mycket åt det. Därmed blir klimatbördan orättvist fördelad utan att slutresultatet blir särskilt bra.

Dessutom finns ett kunskapsproblem som försvårar eget ansvarstagande. Vad ska man göra för klimatet och hur långt ska man gå? Är det bättre att köra mindre bil eller att äta mindre kött? Spelar det någon roll hur man använder sin dator eller mobiltelefon? Eftersom allt vi gör påverkar klimatet på något sätt krävs det väldigt mycket kunskap av den som vill agera klimatsmart. Om två handlingar förbättrar klimatet lika mycket bör vi välja den som kräver lägst personlig uppoffring. Mest klimatsmart är att hitta små uppoffringar som ger stora klimatförbättringar. I sociala medier får man ibland det motsatta intrycket – att stora uppoffringar är att föredra eftersom klimatengagemanget då framträder så tydligt.

Som ekonom tänker jag inte i svart och vitt utan i termer av kostnad och nytta. Och då framstår miljöskatter som mer klimatsmarta än frivilliga insatser. Om vi beskattar produkter i proportion till deras koldioxidutsläpp kommer människor automatiskt att anpassa sin konsumtion så att de väger in produkternas klimatpåverkan. Att helt avstå från till exempel flygresor innebär att vi i onödan går miste om de resor som vi värderar allra högst. Koldioxidskatter sätter pris på klimatet så att vi som individer kan göra klimatsmarta avvägningar mellan personlig nytta och global kostnad.

Detta innebär inte att ett personligt ansvarstagande är onödigt. Den som vill göra mer för klimatet när alla skatter är betalda bör förstås göra det. Däremot finns ingen anledning att anamma en förenklad och oekonomisk världsbild där köttätare och flygpassagerare placeras vid skampålen.

Henrik Jordahl